

Маст. Тамара Младеновић,
асистенткиња

УДК: 347.61/.64
DOI: 10.46793/UPSSXI.587M

ПРАВО ДЕТЕТА НА ИМЕ И ГРАНИЦЕ РОДИТЕЉСКЕ АУТОНОМИЈЕ*

Резиме

Право детета на име је важан сегмент формирања идентитета детета који се остварује од самог тренутка рођења. Као такво, оно представља ужи израз права на идентитет које гарантује чл. 64. Устава РС и чл. 7. Конвенције УН о правима детета. Истовремено подразумева дужност родитеља да заједнички и споразумно одреде лично и породично име детету уз најшири могући степен њихове аутономије. Иако је та аутономија једна од најширих у домену вршења родитељског права, она подлеже одговарајућим ограничењима. Начин на који државе лимитирају родитељску моћ у одређивању имена детета је резултирао различите системе на нивоу европског правног простора. У раду су анализирани границе родитељске аутономије постављене од стране националних законодавстава на основу принципа најбољег интереса детета који треба да буде основна брига родитеља и принципа партиципације, оличеног у праву детета на мишљење у каснијој фази развоја детета. Поврх тога, принцип недискриминације захтева да се избегне аутоматско одређивање породичног имена детета по презимену једног од родитеља уколико се она разликују.

Кључне речи: право детета на име, родитељска аутономија, право детета на идентитет, принцип најбољег интереса детета, принцип партиципације.

1. Увод

На значај личног имена појединца представљеног кроз његову улогу у уједињавању свих аспеката идентитета упутио је Чарлс де Линт (*Charles de Lint*) у једном од својих дела модерне фантастике. Он у имену види магијску моћ да сложене, понекад чак и контрадикторне сегменте личности особе учини

* Рад је резултат истраживања на пројекту Правног факултета Универзитета у Крагујевцу: „Усклађивање правног система Србије са стандардима Европске уније”, који се финансира из средстава Факултета.

потпуном целином у перцепцији околине.¹ Према томе, име се доживљава као један од основних и фундаменталних елемената концепта личног идентитета, уједно представљајући нит која повезује све остале делове у јединствени оквир.² Тако креиран идентитет на темељу личног имена добијеног на самом рођењу надограђује се повезаношћу са одговарајућим друштвеним сегментима попут сродства, етничке припадности или вероисповести. Име одиграва и симболичку и функционалну улогу повезујући дете са родитељима и широм породицом, омогућавајући му припадност одређеној културолошкој групацији и, на послетку, интеграцију детета у одговарајућу друштвену заједницу.³

Ономастички и постмодерни став да је име централни део човековог идентитета огледа се и у међународном систему заштите људских права. Иако у ранијим документима није било речи о праву на име⁴, универзални и регионални споразуми са краја шездесетих година прошлог века су прихватили овај концепт и пружили му директну заштиту. Међутим, с обзиром да је име атрибут личности који се добија већ на рођењу или убрзо након тога, извлачећи је из царства анонимности⁵, право на име је на интернационалном нивоу препознато као право чији је титулар дете, пре него одрасла особа.⁶ У том

¹ Видети: De Lint, C., *Dreams underfoot*, A Tom Doherty Associates Book, New York, 1993, стр. 398.

² И филозофи су концепт имена посматрали као јединствени лингвистички облик повезан са формирањем људског идентитета. Оно је центар око кога се развија вербална самоконструкција која омогућава идентификацију појединца у односу на друге. У том смислу: Kelly, L., *Diving the Deep and Inscrutable: Toward a Gender-Neutral, Child-Centered Approach to Child Name Change Proceedings*, UW Law Digital Commons, Washington, 1996, стр. 59.

³ Schmahl, S., *United Nations Convention on the Rights of the Child: Article-by-Article Commentary*, Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, Baden-Baden, 2021, стр. 136.

⁴ Тако Универзална декларација о људским правима из 1948. године не садржи референцу на ово право. Разлог оваквог решења свакако треба препознати у немогућности постизања консензуса о облику и садржини људских права међу државама непосредно након окончања Другог светског рата. То делимично објашњава и зашто је она усвојена у форми декларације, а не правно-обавезујућег документа. *Universal Declaration of Human Rights*, UN General Assembly, Paris, 10 Decembar 1948, United Nations - resolution 217 A.

⁵ Dropulić, J., *Pravo na osobno ime*, Hrvatska javna uprava, br. 2/2006, стр. 125.

⁶ Иако је први пут садржано у Декларацији УН о правима детета усвојеној 1959. године, оно је у обавезујућем облику поновљено тек 1966. године у Међународном пакту о грађанским и политичким правима. У члану 24. творци овог пакта наводе да „свако дете, одмах након рођења, мора бити уписано у матичну књигу рођених и носити неко име“. Видети: принцип 3. Декларације УН о правима детета. *Declaration of the Rights of the Child*, UN General Assembly, 20 November 1959, United Nations, resolution 1386; чл. 24, ст. 2. Међународног пакта о грађанским и политичким правима. *International Covenant on Civil and Political Rights*, UN General Assembly, New York, 16 December 1966, United Nations, resolution 2200A.

смислу, од изузетне важности је Конвенција УН о правима детета (у даљем тексту: КПД) из 1989. године, која осим предвиђања да дете од рођења има право на име у чл. 7, на међународну арену доноси нови концепт очувања идентитета обавезивањем држава у чл. 8. да заштите, а ако је потребно и поново успоставе основне аспекте идентитета детета, експлицитно наводећи његово име.⁷ На тај начин, КПД је креирала две димензије права детета на име.⁸ Прва подразумева регистрацију имена детета у матичној књизи одмах по рођењу, чиме му се обезбеђује почетни степен правног идентитета, али и могућност уживања осталих права гарантованих одредбама КПД. Са друге стране, предвиђено је и очување права детета на име, чиме је оно додатно оснажено.⁹ Услед тога, Устав Републике Србије је преузео обе димензије, наводећи како дете „има право на лично име... и право да очува свој идентитет“.¹⁰ Међутим, за разлику од универзалних докумената, на регионалном нивоу Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода¹¹ (у даљем тексту: ЕКЉП), не садржи изричито гарантовање права на име¹², већ је његово препознавање у оквирима Савета Европе резултат прексе Европског суда за људска права (у даљем тексту: ЕСЉП). Према његовом схватању, име као „средство идентификације особа унутар њихових породица и шире заједнице спада у делокруг права на поштовање приватног и породичног живота садржаног у чл. 8. ЕКЉП“.¹³

Будући да представља прву референтну тачку како за дете, тако и за друштво у целини у циљу препознавања детета и његове породице, право на име се може схватити као једно од фундаменталних. Ипак, иако га

⁷ Конвенција је усвојена 1989. године у Њујорку од стране Уједињених нација. Она представља прекретницу у погледу заштите права деце и њиховог третмана као титулара права и субјекта односа који их се, на непосредан или посредан начин тичу. Видети: *Convention on the Rights of the Child*, UN General Assembly, New York, 20 November 1989, United Nations, Treaty Series, vol. 1577, p. 3; De Varennes, F., Kuzborska, E., *Human Rights and a Person's Name: Legal Trends and Challenges*, Human Rights Quarterly, Vol. 37, No. 4/2015, стр. 985.

⁸ Исто.

⁹ Chhangani, R. C., Gidado, M., *The Child's Right to Name and Nationality Under Nigerian Law*, Journal of the Indian Law Institute, Vol. 42, No. 1/2000, стр. 106.

¹⁰ Видети: чл. 64., ст. 2. Устава Републике Србије (Сл. гласник РС, бр. 98/2006 и 115/2021).

¹¹ Конвенција је усвојена од стране Савета Европе у Риму 1950. године. *European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms*, Council of Europe, Rome, 4 November 1950 - CETS 5. Ондашња државна заједница ратификовала је ЕКЉП 2003. године (Сл. лист СЦГ – Међународни уговори, бр. 9/2003, 5/2005 и 7/2005 – испр. и Сл. гласник РС – Међународни уговори, бр. 12/2010 и 10/2015).

¹² О њему заправо није било никакве речи у току израде овог регионалног документа о људским правима. De Varennes, F., Kuzborska, E., *нав. чланак*, стр. 982, фн. 8.

¹³ *Handbook on European law relating to the rights of the child*, European Union Agency for Fundamental Rights and Council of Europe, Luxemburg, 2022, стр. 75.

међународни систем заштите људских права формулише као право детета, услед његове неспособности по рођењу, то је суштински право које остварују родитељи у име детета. Према томе, парадоксална последица овакве ситуације јесте да међународни и национални прописи гарантују право детета на име, али не и право сопственог избора имена.¹⁴ Истовремено је предвиђено да родитељи имају дужност да, најчешће заједнички и споразумно одреде име детету, приликом чега је њихова аутономија одлучивања о овом сегменту идентитета детета једна од најширих у домену вршења родитељских права и дужности. Она заправо произлази и из чл. 5. КПД којим се гарантује право родитеља на усмеравање и вођство сходно развојним способностима детета.¹⁵ Међутим, асиметричност односа између родитеља и детета посебно је видљива у оквирима одређивања личног имена. Они могу одредити име детету у чијем избору оно фактички не може учествовати, нити га одбити у тренутку регистрације. Када дете касније буде способно да своје име промени, оно ће већ увелико бити саставни део његовог идентитета.¹⁶ Међународна заједница, као и национална законодавства широм света су увидела потребу одређивања граница овако широко постављене аутономије родитеља. Као средства од изузетне важности у њеном ограничавању препозната су два општа принципа КПД, односно најбољи интерес детета и партиципација.

2. (Не)одређеност садржине права детета на име

Право детета на име је једно од неколико аспеката идентитета креираних под окриљем чл. 7. КПД које су државе потписнице дужне да очувају на основу обавезе прописане чл. 8. исте конвенције. Иако је у питању значајна компонента концепта дететовог идентитета, КПД не пружа чак ни смернице о садржини овог права или његовом домашају¹⁷, већ једино прописује да дете ужива право на име од тренутка рођења.¹⁸ Културолошка разноликост у

¹⁴ Van Bueren, G., *The International Law on the Rights of the Child*, Martinus Nijhoff Publishers, Hague-Boston-London, 1998, стр. 117.

¹⁵ Видети: чл. 5. КПД.

¹⁶ Sarajlic, E., *The Ethics and Politics of Child Naming*, Journal of Applied Philosophy, Vol. 35, No. 1, New York, 2016, стр. 5.

¹⁷ Приликом формулисања чл. 7. КПД право детета на име није било у фокусу дискусије која се претежно одвијала око права на стицање држављанства. Detrick, Sh., *A commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child*, Martinus Nijhoff Publishers, The Hague-Boston-London, 1999, стр. 144.

¹⁸ Што је послужило Комитету за права детета као аргумент критике у Закључним запажањима упућеним Гренади. У том смислу, он истиче своју забринутост услед тога што „поједина деца још увек нису регистрована и често не добијају име до тренутка крштења, који може уследити чак три или четири месеца након њиховог рођења“. *UN Committee on the Rights of the Child: Concluding Observations: Grenada*, CRC/C/15/Add.121 - para. 16.

погледу одређивања и садржине имена изискује заузимање става по овом питању, превасходно од стране Комитета за права детета. Мада највећи број националних законодавстава садржину овог појма детерминише као састављену од имена и презимена појединца, ситуација није одувек била таква, а у појединим државама није ни данас.¹⁹ Тумачећи право на име прокламовано чл. 24. Међународног пакта о грађанским и политичким правима, Манфред Новак (*Manfred Nowak*) истиче да оно обухвата како име детета које родитељи могу слободно изабрати, тако и његово презиме одређено у складу са националним прописима.²⁰ Овај приступ је у потпуности заснован на схватању појма личног имена западних држава.²¹ У Републици Србији лично име је право сваког физичког лица која се стиче уписом у матичну књигу рођених. На основу претходно истакнутог, а према Породичном закону из 2005. године оно се састоји од имена и презимена.²² Име, односно рођено име је начин идентификације и индивидуализације појединца у односу на друге у оквиру исте породице, док презиме или породично име означава везаност тог лица за одређену породицу или сродничку групу.²³

Присутан је став да се право детета на име не сме посматрати искључиво кроз призму западњачке концепције имена. Напротив, државе су дужне обезбедити одређивање имена детета чији су садржај и облик у складу са традицијом његове културолошке или друштвене групе или чак одражавају истовремену припадност више оваквих заједница.²⁴ Супротна решења би

¹⁹ Све до половине средњег века деци су додељивана искључиво имена, док су презимена настала као последица потешкоћа изазваних појавом све већег броја појединаца истог имена. Стога су у најранијим временима свог постанка презимена радије представљала лични опис, него сродничке везе. Herring, J., *The Shaming of naming: Parental Rights and Responsibilities in the Naming of Children*, у: Probert, R., Gilmore, S., Herring, J., *Responsible Parents and Parental Responsibility*, Hart Publishing, Oxford-Portland, 2009, стр. 106; Осим тога, држављани Бутана немају презимена, већ најчешће два имена. Услед тог недостатка, у последње време родитељи деци додају и треће име, односно име мајке или оца како би указивало на породичну припадност. Tobin, J., Seow, F., *Article 7: The Right to Birth Registration, a Name, Nationality, and to Know and Be Cared for by Parents*, у: Tobin, J., *The UN Convention on the Rights of the Child: A commentary*, Oxford University Press, Oxford, 2019, стр. 249, фн. 77.

²⁰ Detrick, Sh., *нав. дело*, стр. 146.

²¹ Tobin, J., Seow, F., *нав. дело*, стр. 249.

²² Видети: чл. 342, ст. 1. Породичног закона Републике Србије (Сл. гласник РС, бр. 18/2005, 72/2011 – др. закон и 6/2015).

²³ Поњавић, З., Влашковић, В., *Породично право*, Београд, 2022, стр. 47; Драшкић, М., *Коментар Породичног закона, Пракса Европског суда за људска права, пракса Уставног суда, пракса редовних судова према стању законодавства од 1. децембра 2015. године*, Београд, 2016, стр. 675.

²⁴ Ово из разлога што је у многим културама широм света пракса избора имена детета далеко сложенија, те може подразумевати давање више имена или оних

довела у питање принцип недискриминације предвиђен чл. 2. КПД и уједно кршење права на неометано уживање сопствене културе од стране мањинских заједница из чл. 30. КПД, нарочито у случајевима у којима њихова другачија традиција не подразумева употребу презимена.²⁵ Такав став поткрепљен је и мишљенима Комитета за права детета. У свом Општем коментару бр. 11. он наглашава да, узимајући у обзир чл. 8. и 30, државе потписнице треба да обезбеде могућност одређивања аутохтоних имена деци домородаца по избору њихових родитеља у складу са сопственом културом, традицијом и правом на очување идентитета. Без обзира на то што се овај коментар односи на домородачку децу, исти приступ се примењује и на децу из мањинских заједница, будући да су и она обухваћена заштитом чл. 30. КПД.²⁶ У том правцу креће се и мишљење које је Комитет изнео у Закључним запажањима упућеним Исланду, похваливши законодавне промене којима се укида дотадашњи захтев да тражиоци исландског држављанства морају свом оригиналном имену додати исландско име.²⁷

У колизији са чл. 7. и чл. 2. КПД често су и решења националних законодавстава која предвиђају обавезу или забрану одређивања презимена детета према презимену једног родитеља. Последица таквих случајева је дискриминација и стигматизација детета.²⁸ О овом питању свој став је изнео и Комитет за људска права приметивши да је „обезбеђење права на име од посебне важности за децу рођену изван брака“.²⁹ Такав пример је препознат у бившем изузетно комплексном законодавном решењу Белгије које се односи на одређивање личног имена деце рођене изван брака, нарочито оне чије је зачеће

нетрадиционалних која се одређују у контексту мигрантских или расно и етнички мешовитих породица. Tobin, J., Seow, F., *нав. дело*, стр. 250.

²⁵ *UN Committee on the Rights of the Child, General comment No. 11 (2009): Indigenous children and their rights under the Convention on the Rights of the Child, CRC/C/GC/11 C – para 44.*

²⁶ С тим у вези, Комитет за права детета је изразио забринутост због чињенице да у Грчкој „особе које говоре језиком који није грчки, укључујући избеглице и тражиоце азила, имају потешкоће приликом регистрације имена своје деце на матерњем језику“, те препоручио да се свој деци омогући регистрација и употреба оригиналних имена које они сами, њихови родитељи или други законски заступници одаберу. *UN Committee on the Rights of the Child: Concluding Observations: Greece, CRC/C/15/Add.170 – para. 40-41.* Према домаћем законодавном решењу, у Републици Србији припадници националне мањине имају право на упис личног имена према језику и правопису припадника националне мањине, што не искључује паралелан упис личног имена и на српском језику, ћириличним писмом. Fürst, N., *Pravo na lično ime i kako je matična služba demantovala Vuka Karadžića*, доступно на: <https://www.okruglistoadvokata.rs/pravo-na-licno-ime-i-kako-je-maticna-sluzba-demantovala-vuka-karadzica/>, приступљено: 26.08.2023.

²⁷ Tobin, J., Seow, F., *нав. дело*, стр. 250. *UN Committee on the Rights of the Child: Concluding Observations: Iceland, CRC/C/15/add.50 – para. 11.*

²⁸ Исто.

²⁹ *UN Human Rights Committee: CCPR General Comment No. 17 (1989): Article 24 (Rights of the Child), HRI/GEN/Rev. 8 – para. 7.*

последица прељубе. У последњем случају, а према ранијем белгијском закону, дете је могло добити презиме биолошког оца искључиво уз сагласност жене која му је била супруга у тренутку зачећа.³⁰ Белгија је признала како су наведена правила била проблематична, али истовремено заснована на „моралним интересима брачне породице“.³¹ У извештају о ситуацији у Уругвају Комитет за права детета је изразио забринутост због трајне дискриминације деце рођене изван брака, посебно истичући да поступак одређивања њихових имена утире пут њиховој стигматизацији.³² Он назначаваче и да праксе одређивања имена које дискриминишу дете на основу било којег статуса неће бити толерисане.³³ У том смислу, опасност изазивају и законодавна решења која предивађу да дете аутоматски добија презиме једног од родитеља, најчешће оца.³⁴ И ЕСЉП је у низу предмета изнео став о напретку ка равноправности и елиминисању дискриминације по основу пола родитеља у избору презимена детета.³⁵ Тако је истакао да традиција одржавања јединства породице кроз наслеђивање очевог породичног имена не оправдава дискриминацију жена.³⁶ У случају Кузан и Фацо против Италије (*Cusan and Fazzo v. Italy*) ЕСЉП је утврдио повреду чл. 14. у вези са чл. 8. ЕКЉП због тога

³⁰ Hodgkin, R., Newell, P., *Implementation Handbook for the Convention on the Rights of the Child*, Fully revised third edition, UNICEF, Geneva, 2007, стр. 102.

³¹ *UN Committee on the Rights of the Child: Concluding Observations: Belgium*, CRC/C/11/Add. 4 – para. 123.

³² *UN Committee on the Rights of the Child: Concluding Observations:Uruguay*, CRC/C/15/Add. 62. – para 11.

³³ Tobin, J., Seow, F., *нав. дело*, стр. 250.

³⁴ Нешто после раног четрнаестог века презимена су постала наследна по очевој лози. Herring, J., *нав. дело*, стр. 107; Данас је претежан став да је овај обичај давања очевог презимена превазиђен и застарео, те да представља „патетични мамурлук патријархалног доба“. У том смислу: Fortin, J., *Children's rights and the developing law*, Cambridge University Press, Cambridge, 2005, стр. 400; Tobin, J., Seow, F., *нав. дело*, стр. 250, фн. 84; Weiner, M., *We Are Family: Valuing Associationalism in Disputes over Children's Surnames*, North Carolina Law Review, Vol. 75, No. 5, Raleigh, 1997, стр. 1637.

³⁵ Рузакова, О. А., Рузаков, А. Б., *К вопросу о праве ребенка на имя: российская и зарубежная практика*, ЭКОНОМИКА. ПРАВО. ОБЩЕСТВО, Vol. 11, No. 3/2017, стр. 96.

³⁶ У случају одбацивања мужевљевог захтева од стране швајцарских власти да презиме супруге дода испред свог. *Case of Burghartz v. Switzerland*, Application n. 16213/90, European Court of Human Rights, Strasbourg, 02 February 1994. ЕСЉП је одлучивао о правилу турског закона према којем жена не може да употребљава девојачко презиме након закључења брака, док је мушкарац задржавао сопствено презиме. *Case of Ünal Tekeli v. Turkey*, Application n. 29865/96, Court of Human Rights, Strasbourg, 16 November 2004. У последњем случају ЕСЉП је анализирао проблематично решење швајцарског законодавца који је налагао подношење захтева државним властима од стране оба супружника уколико су желели да користе женино презиме, док се мужевљево аутоматски подразумевало као заједничко брачном пару. *Case of Losonci Rose and Rose v. Switzerland*, Application n. 664/06, Court of Human Rights, Strasbourg, 09 November 2010.

што италијанско право није предвидело могућност да заједничко дете подносилаца представке носи искључиво презиме мајке, а не обавезно презиме оца. Иако је био става да поменуто правило није нужно неспојиво са одредбама ЕКЉП, чињеница да није постојала могућност одступања од њега приликом регистрације рођења детета је била претерано ригидна и дискриминишућа према женама.³⁷ Све чешће ситуације у којима жене задржавају девојачко презиме након закључења брака или рађају децу изван брака довело је до низа алтернативних решења у избору породичног имена детета, о чему ће бити више речи у наредном делу рада. Према томе, на националним законодавствима остаје обавеза да уоквири систем одређивања личног имена детета у складу са одредбама КПД којима се прокламују принципи недискриминације, најбољег интереса детета и његове партиципације.

3. Постављање граница родитељске аутономије у остваривању права детета на име

Захтев да се право детета на име обезбеђује од тренутка његовог рођења родитељима даје широке могућности у остваривању овог права. Последице имена које су они одабрали за своје новорођенче осликавају се током читавог његовог живота, а да оно нема никакву улогу у том процесу. Остваривање права детета на име у тренутку рођења делегирано је на родитеље. Међутим, фактички недостатак аутономије воље детета не може оправдати неограничене могућности родитеља у избору имена. Одговарајућу заштиту детету може пружити искључиво држава кроз својеврсни систем законских правила поступка одређивања имена. Оправдање за интервенцију државних власти представљају права детета, на тај начин обезбеђујући им легитиман интерес. Поједини аутори стога истичу како је читав овај однос „тространи“ будући да обухвата дете као титулара права, његове родитеље као најпозваније и овлашћене да то право остварују и државу чија је улога ограничење родитељске аутономије у циљу заштите интереса детета.³⁸

Као што је већ назначено, овлашћења родитеља у погледу одређивања личног имена детету су произишле из одредбе чл. 5. КПД која им омогућава да усмеравају дете у остваривању права у складу са његовим развојним способностима. Осим тога, њихова аутономија се може оправдати и из перспективе права родитеља на слободу изражавања и права на приватност. Одабир имена за своје дете је дефинитивно један од облика изражавања одговарајућих вредносних уверења родитеља, попут верских, политичких или

³⁷ *Case of Cusan and Fazzo v. Italy*, Application n.77/07, European Court of Human Rights, Strasbourg, 07 January 2014, para. 67. Draškić, M., *нав. дело*, стр. 678.

³⁸ Mirshekari, A., Fattahi Ketilate, A., *A Child's Right to a Name: An Emphasis on the Iranian Legal System*, *Children's Legal Rights Journal*, Vol. 40, No. 2/2020, стр. 138.

идеолошких.³⁹ Међутим, то није само ствар естетике, традиције или културе, већ и питање изразито приватног и породичног аспекта, односно дискреционо право родитеља. Управо зато што уједно садржи личну, емоционалну компоненту која избор дечијег имена сврстава у приватну сферу, ограничење овлашћења родитеља у доношењу одлука у том погледу може представљати кршење њиховог права на приватни и породични живот из чл. 8. ЕСЛП.⁴⁰ Са друге стране, давање апсолутне моћи родитељима понекада је у супротности како са интересима детета, тако и са јавним интересом. Циљ државне интервенције је легитиман будући да служи заштити деце од свих штетних последица које могу произићи из обавезе да током живота носе име које друштвена заједница може сматрати смешним, неприкладним или неразумљивим.⁴¹ Ограничавање родитељске аутономије могло би се оправдати и теоријом забране злоупотребе права.⁴² Према томе, иако им се треба признати право да одреде лично име своме детету, доследност правила КПД не дозвољава да оно буде предвиђено као апсолутно право родитеља.⁴³

3.1. Принцип најбољег интереса детета у функцији ограничења аутономије родитеља

Обавеза родитеља да осигурају да најбољи интерес детета буде њихова основна брига⁴⁴ је присутна у поступку одређивања његовог личног имена, имајући у виду трансцендентни утицај имена на све аспекте живота појединца. Стога држава не може остати инертна пред слободом родитеља да изабере име детета, када исто може бити у супротности са најбољим интересом конкретног малолетника.⁴⁵

³⁹ Тако се неретко дешава да појединци својој деци дају имена светаца, политичких лидера или чак јунака из света књижевности и филмске индустрије. У том смислу: Mirshekari, A., Fattahi Ketilate, A., *нав. чланак*, стр. 140. Познати су и случајевима личних имена која одржавају националне интересе, попут имена Југослав у бившој Југославији. Видети: Sarajlic, E., *нав. чланак*, стр. 6.

⁴⁰ Чак и без обзира на то што државна регулатива има за циљ заштиту интереса детета. Видети: Ursula, K., *The Child and the European Convention on Human Rights*, Brookfield, Aldershot, 1999, стр. 112.

⁴¹ Исто.

⁴² Уколико би се ово право вршило у намери наношења штете детету или противно његовом циљу држава би било дозвољено да интервенише и пропише одговарајуће забране. Mirshekari, A., Fattahi Ketilate, A., *нав. чланак*, стр. 141.

⁴³ Hodgkin, R., Newell, P., *нав. дело*, стр. 103.

⁴⁴ Видети: чл. 18. КПД.

⁴⁵ Ortega Laurel, C., *El nombre. Derecho humano relacionado al interés superior de los infantes*, DERECHO GLOBAL. ESTUDIOS SOBRE DERECHO Y JUSTICIA, Vol. 6, No. 18, Guadalajara, 2021, стр. 118.

У регулисању поступка одређивања имена може се уочити неколико различитих приступа држава европског правног подручја. Најпре, као најстрожи систем државне контроле у погледу ограничења родитељске аутономије препознат је онај у којем постоји унапред припремљени списак дозвољених имена за децу. Тако је у Данској, најверодостојнијем представнику ове категорије држава родитељима на располагању избор са листе од приближно 7000 унапред одобрених имена за децу.⁴⁶ У другој групи, насупрот томе, надлежни државни орган објављује листу забрањених имена која ограничава слободу и избор родитеља. Примера ради, Влада Португалије одржава списак имена које није дозвољено одређивати детету.⁴⁷ Недостатак ових система огледа се у томе што први драстично ограничава слободу родитељског избора, док други занемарује чињеницу да ниједан надлежни државни орган или институција немају способност предвиђања свих проблематичних имена која родитељи могу одабрати или самостално осмислити. Због тога поједине државе предвиђају уравнотеженији приступ који

⁴⁶ Листу углавном чине западноевропска и енглеска имена, од којих су 3000 за дечаке и 4000 за девојчице. Уколико родитељи желе да одступе од листе одобрених имена, предвиђен је сложени процес пријаве за добијање дозволе који укључује надлежности како Владе, тако и цркве. Такав систем заправо пружа врло ограничену разноликост у избору имена за родитеље који немају намеру да траже посебно одобрење од надлежних органа. Alvarez, L., *Picked baby's name? Not so fast, in Denmark*, New York Times, 2004; Allen, K., *What's in a Name?: In Denmark It's More Complicated Than You Think*, доступно на: <https://www.msuilr.org/msuilr-legalforum-blogs/2018/9/11/whats-in-a-name-in-denmark-its-more-complicated-than-you-think>, приступљено: 28.08.2023. Слична ситуација је и у правном систему Исланда, које предвиђа листу од око 1700 имена за дечаке и 1800 имена за девојчице. За имена која се не налазе на поменутом списку родитељима је неопходно одобрење исландског Одобра за одређивање имена и плаћање таксе. Како би било прихваћено, предложено име мора проћи неколико тестова који подразумевају да оно садржи искључиво слова исландског алфавета, да се граматички уклапа у језик, да буде усклађено са националном традицијом, као и да неће вређати достојанство детета у будућности. Према томе, у Данској и на Исланду ограничења која су постављена имају за циљ заштиту интереса детета, али и културног наслеђа и традиције. Chapman, M., *Naming Names: The Mystery of the Icelandic Naming Committee & Other Cases*, доступно на: <https://guidetoiceland.is/connect-with-locals/michael-chapman/the-mysterious-minds-of-the-icelandic-naming-committee>, приступљено: 28.08.2023.

⁴⁷ Међу којима се налазе Нирвана, Ријана, Викинг, Сандокан, Олаф итд. Harrison, G., *Naming your baby in these foreign countries will give you a headache*, доступно на: <https://nypost.com/2017/09/26/naming-your-baby-in-these-foreign-countries-will-give-you-a-headache/>, приступљено: 28.08.2023. Иако ван европског подручја, интерсентан је податак да је мексичка држава Сонора 2014. године објавила листу од 61 имена која не би требало одређивати деци јер се сматрају стигматизујућим, дискриминаторним или имају негативне конотације. На листи се налазе имена као што су Бетмен, Бургер Кинг, Хари Потер, Хермиона, Хитлер, Лејди Ди, Фејсбук и томе слично. Видети: Рузакова, О. А., Рузаков, А. Б., *нав. чланак*, стр. 94.

покушава да обезбеди правне критеријуме на основу којих се имена детета могу забранити путем одговарајућих правних стандарда. У оваквом систему, законодавство унапред најављује својства која име предложено од стране родитеља не сме да поседује. На основу тих карактеристика, орган надлежан за регистрацију имена поседује овлашћење да дозволи или одбије његов упис.⁴⁸ Такав приступ предвиђа законодавац Републике Србије. На основу решења Породичног закона, родитељи су слободни да одреде рођено име детета према сопственом нахођењу, али не могу одредити погрдно име, име којим се вређа морал или које је у супротности са обичајима и схватањима средине.⁴⁹ Уколико би до тога дошло, надлежни матичар има право да одбије регистрацију имена. Осим тога, родитељи би требало да буду позвани да одреде ново име детету, а ако то не учине у остављеном року, име ће самостално одредити орган старатељства.⁵⁰ Ману оваквог система представља широко постављено дискреционо право матичара да тумачи правни стандард, нарочито у ситуацијама када он не пружа довољно јасне критеријуме за одбијање пријављеног имена⁵¹. Могућност његовог деловања по сопственом нахођењу уноси правну несигурност и може додатно ограничити аутономију родитеља.

О пољу слободне процене државе у погледу ограничења родитељског избора имена детета у неколико наврата изјашњавао се и ЕСЉП. По његовом мишљењу, у случају Гијо против Француске (*Guillot v. France*) одбијање француских власти да региструју име „Девичанство“ (*Fleur de Marie*) није у супротности са ЕКЉП, јер је такво име „изузетно банално, ексцентрично и може бити штетно по интересе детета“.⁵² Такође, ускраћивање могућности подносиоцима представке од стране финских власти да у јавни регистар упишу име ћерке као „Једна и Једина Маријана“ (*Aiunt Vain Marjaana*) ЕСЉП није сматрао неразумним имајући у виду јавни интерес за заштиту детета од могућих непријатности изазваних именом које би се могло сматрати неприкладним.⁵³ Међутим, чини се да оправдање за државну интервенцију

⁴⁸ Mirshekari, A., Fattahi Ketilate, A., *нав. чланак*, стр. 140.

⁴⁹ Видети: чл. 344., ст. 3. Породичног закона РС.

⁵⁰ Draškić, M., *нав. дело*, стр. 678. Са друге стране, према законодавству Словеније, уколико родитељи не могу да постигну споразум око имена детета, Центар за социјални рад ће покушати да посредује између њих како би им помогао да се договоре. У случају непостизања резултата, о овом питању ће одлучивати надлежни суд. *Choice of a child's name*, доступно на: <https://www.clovekovepravice.si/en/themes/family/parents/choice-of-a-child-s-name/>, приступљено: 28.08.2023.

⁵¹ Тако француско законодавство овлашћује надлежни орган да одбије упис имена за које сматра да је у супротности са добробити детета. Видети: чл. 57., ст. 3. Француског грађанског законика. *Le Code civil des Français*, 1804.

⁵² *Case of Guillot v. France*, Application n. 22500/93, European Court of Human Rights, Strasbourg, 24 October 1996, para. 11.

⁵³ Рузакова, О. А., Рузаков, А. Б., *нав. чланак*, стр. 95; *Case of Saloman v. Finland*, Application n. 27868/95, European Court of Human Rights, Strasbourg, 02 July 1997.

ЕСЉП искључиво види у потреби заштите најбољег интереса детета, али не и пуких интереса јавности. Тако он није подржао власти Финске у одбијању регистрације имена детета подносилаца представке (*Axl Mick*) зато што није било у складу са државним правописом.⁵⁴ Иако је признао да је очување националне праксе одређивања имена у јавном интересу, нарочито у мањим државама, ЕСЉП је нашао да је име раније званично регистровано у другим случајевима и да се не може тврдити како је негативно утицало на културни и језички идентитет државе.⁵⁵ Разматрање јавних интереса није довољно оправдање које би превагнуло над правом родитеља на приватни и породични живот. Такав утицај се може признати једино најбољем интересу детета, односно потреби да буде заштићено од неприкладног имена.⁵⁶

Због неспојивости са принципом најбољег интереса детета, поједине европске државе предвиђају специфична ограничења избора имена које се може дати детету. Тако у Немачкој, Шпанији и на Исланду забрањено је одредити родно-неутрално или име које не одговара полу детета.⁵⁷ Као резултат судских преседана, у Немачкој није дозвољено деци давати географска имена, називе брендова, титуле, али и она која изазивају подсмех или асоцирају на општеприхваћене концепте зла⁵⁸. Италијански правни систем забрањује да се детету одреди име оца, уколико је он у том тренутку жив, да се браћи и сестрама дају иста имена, али и да се презиме региструје као име.⁵⁹ У том правцу се крећу и ограничења која држава може поставити у домену броја личних имена која се могу користити у правном саобраћају. Према домаћем законодавству, уколико се име или презиме, односно и име и презиме састоји од више од три речи, родитељи ће се изјаснити којим ће се изабраним личним именом, као скраћеним дете служити у правном саобраћају.⁶⁰

⁵⁴ *Case of Johansson v. Finland*, Application n. 10163/02, European Court of Human Rights, Strasbourg, 06 September 2007; *Guide an Article 8 of the European Convention on Human Rights: Right to respect for private and family life, home and correspondence*, Council of Europe – European Court of Human Rights, 2022, para. 272.

⁵⁵ *Handbook on European law relating to the rights of the child*, European Union Agency for Fundamental Rights and Council of Europe, Luxemburg, 2022, стр. 76.

⁵⁶ Присутна су мишљења која одабир неприкладног или погрдног имена детета од стране родитеља сврставају у облике злостављања. У том смислу: Mirshekari, A., Fattahi Ketilate, A., *нав. чланак*, стр. 141.

⁵⁷ Dewey, C., *12 countries where the government regulate what you can name your child*, доступно на: <https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2013/05/03/12-countries-where-the-government-regulates-what-you-can-name-your-child/>, приступљено: 28.08.2023.

⁵⁸ Имена попут Јуда или Каин се сматрају неприхватљивим. У том смислу: Рузакова, О. А., Рузаков, А. Б., *нав. чланак*, стр. 94.

⁵⁹ *What are the rules for naming baby in Italy?*, доступно на: <https://www.thelocal.it/2023063/what-are-the-rules-for-naming-baby-in-italy>, приступљено: 28.08.2023.

⁶⁰ Видети: чл. 343, ст. 1. Породичног закона РС.

Потреба за избором породичног имена детета и евентуални спорови око овог питања се јављају искључиво у ситуацијама у којима презимена родитеља разликују. Појава све већег броја таквих случајева, касније праћених јачањем принципа недискриминације између мушкараца и жена створила је потребу за предвиђањем алтернативних могућности приликом регистрације имена заједничког детета. Некадашња императивна правила патрилинеарног наслеђивања породичног имена су у неједнак положај постављала децу рођену у браку и ван њега.⁶¹ Члан 18. КПД јасно потврђује да родитељи имају заједничку одговорност према својој деци, чиме су они постављени у равноправан положај. Он у контексту одређивања презимена заједничког детета отвара могућност признавања избора родитеља. Решење домаћег законодавца у потпуности одговара оваквом схватању. Према Породичном закону презиме детета одређују родитељи према презимену једног или оба родитеља.⁶² Дакле, у случају да родитељи имају различита презимена, што је најчешће случај када они нису закључили брак или је супруга задржала девојачко презиме, дете може добити презиме једног или другог родитеља, односно и једног и другог родитеља.⁶³ Осим тога, принцип најбољег интереса детета је резултирао решењем према коме избор презимена који родитељи начине за прво заједничко дете детерминише породично име наредне заједничке деце.⁶⁴ У случају да родитељи не могу постићи споразум о презимену детета, њега ће одредити орган старатељства. Претежан је став како је у недостатку споразума родитеља у најбољем интересу детета да добије презиме оба родитеља.⁶⁵ Такво решење заправо предвиђа шпански законодавац

⁶¹ Случај *Малевил против Француске (Maleville v. France)*, који је касније обустављен пред ЕСЉП, тичао се француског правила према коме су деца рођена изван брака могла добити презиме оба или једног од родитеља, док су она рођена у браку аутоматски и искључиво носила презиме свога оца. Видети: Ursula, K., *нав. дело*, стр. 113, фн. 111. Таква решења су неконзистентна и са случајевима у којима очинство није или не може бити утврђено (отац је непознат или је дете зачето поступком биомедицински потпомогнуте оплодње уз репродуктивни материјал анонимног донора). Стога би омогућавање избора презимена како супружницима, тако и лицима која нису у браку окончало дискриминацију међу децом. У том смислу: Van Nijnatten, C., *In the Name of the Third – Changing the Law on naming Children in the Netherlands*, International Journal of Law, Policy and the Family, No. 10, Oxford, 1996, стр. 221; Johnson, D., Scheuble, L., *What should we call our kids? Choosing children's surnames when parents' last names differ*, The Social Science Journal, No. 39, Bismarck, 2002, стр. 421.

⁶² Видети: чл. 345, ст. 1. Породичног закона РС.

⁶³ Драшкић, М., *нав. дело*, стр. 678.

⁶⁴ Видети: чл. 345, ст. 2. Породичног закона РС; Cvejić-Jančić, O., *Rights of the Child Under Serbian Law – Harmonization With European and International Conventions*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu, бр. 1-2/2008, стр. 149. Док у Србији родитељи не могу заједничкој деци одредити различита презимена, црногорско право не предвиђа сличну забрану. Видети: Драшкић, М., *нав. дело*, стр. 678, фн. 1377.

⁶⁵ Исто, стр. 679.

који налаже регистрацију деце са породичним именима оба родитеља, будући да они чак и након закључења брака задржавају своја презимена.⁶⁶ Ипак, постоје ставови да овај прагматични приступ не мора нужно осликавати најбољи интерес детета⁶⁷, нити окончати спор између родитеља, с обзиром да може изазвати неслагања чак и око тога чијем презимену ће се дати предност приликом навођења.

Тешко је формулисати посебне критеријуме према којима би се могло проценити да је лично име које родитељи желе одредити детету у супротности са његовим најбољим интересом. Из тог разлога предлаже се да се на лично име одређено од родитеља гледа као привремено решење, остављајући могућност детету да га у будућности промени у складу са својим развојним способностима.⁶⁸ Иако можда не спречава потенцијалне негативне ефекте имена детета на његов идентитет и добробит у раном детињству, овакво решење је засновано како на принципу најбољег интереса, тако и на принципу партиципације детета.

3.2. Ограничење родитељске аутономије применом принципа партиципације детета

Утицај принципа партиципације детета на дискреционо право родитеља у погледу одређивања његовог имена није присутан у тренутку регистрације рођења, већ је видљив некада чак и знатно касније. То је резултат суштинске чињенице да ова група права која се признају детета ступа на сцену постепено, са развојем његових сазнајних функција и способности расуђивања. Због тога се на њих може гледати као на својеврсна будућа права, чија примена захтева остваривање развоја пуне аутономије детета. Ова права ограничавају родитељски, али и друштвени ауторитет у обликовању идентитета детета тако што спречавају претеране облике спољашњих утицаја.⁶⁹ Посматрано у том контексту, право детета на име може бити у потпуности промењено од стране његовог титулара када се у будућности за то стекну услови.

⁶⁶ Традиционално, презиме оца се наводи на првом месту. Међутим, са новијим законским изменама могуће је начинити избор у овом погледу тако да презиме наслеђено од мајке буде прво. У случају спора, презиме оца аутоматски добија предност. Овај систем је у пракси доводио до необичних ситуација у којима је мајка детета чије очинство није утврђено била приморана да измисли друго презиме детета. *Shakeup for Spanish naming customs*, доступно на: <https://www.theguardian.com/world/2010/nov/04/spanish-naming-customs-changed>, приступљено: 29.08.2023.

⁶⁷ Може се навести пример детета које је зачето у краткотрајној вези мајке и оца, који је живео у иностранству и имао ограничен контакт са дететом. У таквом случају два презимена би могла изазвати забуну код детета, што не би било у његовом најбољем интересу. У том смислу: Tobin, J., Seow, F., *нав. дело*, стр. 252., фн. 98.

⁶⁸ Sarajlic, E., *нав. чланак*, стр. 7.

⁶⁹ *Исто*, стр. 12.

Иако није регулисана чл. 7. КПД, промена личног имена детета се може тумачити са аспекта права детета на мишљење из чл. 12.⁷⁰, као најзначајнијег партиципативног права. Право детета на мишљење има значај који расте у складу са узрастом и зрелошћу детета и подразумева предвиђање да дете одговарајућег узраста и способности за расуђивање има право да промени своје име, као и да је за промену његовог имена потребна сагласност детета у случајевима промене породичног статуса детета. Ослањајући се на ово правило, Комитет за права детета је исказао критички став према решењу законодавства острва Нијеуе које омогућава родитељима да промене име свог детета без његовог пристанка све док оно не наврши 21 годину живота.⁷¹ Осим тога, учешће детета у доношењу одлуке о промени личног имена је релевантно и у случајевима промене породичног статуса, до које је дошло утврђивањем, односно оспоравањем оцинства или материнства, као и заснивањем или поништењем усвојења.⁷² Тај став је потврђен и од стране Комитета за права детета, који је у својим Закључним запажањима за Савезну Републику Југославију са задовољством констатовао да се „принцип поштовања мишљења детета рефлектовао у ситуацијама као што су промена имена или усвојење детета“.⁷³

У оквирима домаћег правног система, право детета на лично име подразумева и право на његову промену. Оно је ограничено узрастом детета. У случају измене личног имена која се врши истовремено са променом породичног статуса детета, Породични закон РС прописује да је увек потребна и сагласност малолетног детета које је старије од 10 година и које је способно за расуђивање.⁷⁴ Дакле, у наведеним ситуацијама оно има право да пристане на промену личног имена или да је одбије. Са друге стране, малолетник старији од 15 година има право да промени лично име, односно само рођено име или само презиме у посебном управном поступку, покренутом на лични захтев.⁷⁵ Уколико је у питању промена личног имена детета млађег од 15 година, овакав захтев подноси законски заступник детета, најчешће родитељи. Међутим, и у овом случају дете са навршених 10 година, способно за расуђивање има право

⁷⁰ Видети: чл. 12. КПД.

⁷¹ *UN Committee on the Rights of the Child: Concluding Observations: Niue*, CRC/C/NIU/CO/1 – para. 30-31.

⁷² Станивуковић, М., *Лично име детета у српском међународном приватном праву*, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, Нови Сад, 2017, стр. 27.

⁷³ *UN Committee on the Rights of the Child: Concluding Observations: Federal Republic of Yugoslavia (Serbia and Montenegro)*, CRC/C/15/Add. 49 – para. 31.

⁷⁴ Видети: чл. 346., ст. 2. Породичног закона РС.

⁷⁵ Видети: чл. 346., ст. 1. Породичног закона РС.

на давање или ускраћивање своје сагласности⁷⁶, чиме може ограничити родитељску аутономију.⁷⁷

Поменуто решење домаћег законодавства је у складу са правилима КПД која предвиђа да дете одговарајуће зрелости има право да самостално захтева промену свог личног имена, без сагласности родитеља. Иако ће у пракси такви захтеви бити реткост⁷⁸, неопходно је предвидети могућност детета да утиче на обликовање сопственог идентитета путем партиципације, оличене у праву детета на мишљење. Стога је „будуће“ право детета да промени лично име или да одбије дати сагласност за његову промену фактички једини пут укључивању детета у остваривање једног од најзначајнијих права, које му се признаје од тренутка рођења. Истовремено, оно је важан механизам ограничења аутономије родитеља у овом погледу.

4. Закључак

Поред тога што је најзначајнији аспект идентитета, право детета на име представља својеврсни темељ његовог формирања и очувања, изграђен од низа породичних, друштвених и културолошких компоненти. С обзиром на његов енормни значај и могућност произвођења последица по добробит детета, изненађујућа је чињеница да је ово право специфично у погледу његовог остваривања. Иако је одређено као титулар овог права, дете није у могућности да га самостално остварује имајући у виду да се стиче самим тренутком рођења. Овај важан поступак делегиран је на родитеље, који уједно имају и право и дужност да одреде лично име детета приликом пријаве рођења или у кратком периоду након тога. Притом, родитељска аутономија у погледу одлучивања о овом сегменту идентитета детета једна је од најширих у домену вршења родитељског права.

Колико год ова аутономија била широко постављена од стране националних власти, она се не може сматрати апсолутном. Уочавање потреба за њеним ограничењем проистиче како из међународних уговора о људским правима, тако и из тумачења надлежних интернационалних органа. Иако

⁷⁶ Поњавић, З., Влашковић, В., *нав. дело*, стр. 48.

⁷⁷ Услед тога се истиче како је потпуно незаконита пракса коју је на основу погрешног тумачења законских норми 2006. године установило Министарство за рад, запошљавање и социјалну политику, издајући упутство општинским органима управе како је забрањена промена личног имена за особе млађе од 15 година. Такав став је у потпуности у супротности са одредбом члана 346. Породичног закона, нарочито имајући у виду да исти у свом ставу 2. захтева да се дете које је старије од 10 година и које је способно за расуђивање мора сагласити са променом личног имена. Изненађујућа је и чињеница да је Врховни суд Србије потврдио ово потпуно погрешно тумачење које је потекло од министарства надлежног за породичну заштиту. Видети: Драшкић, М., *нав. дело*, стр. 680.

⁷⁸ Tobin, J., Seow, F., *нав. дело*, стр. 251.

приступају материји из различитих правних перспектива, Комитет за права детета и ЕСЉП настоје да оправдају разумну интервенцију државе у циљу постављања граница родитељске моћи приликом избора имена детета. Као најлегитимнија средства њеног ограничења препознати су принцип најбољег интереса детета и принцип партиципације. Док је први присутан од самог почетка и можда видљивије лимитира родитељу аутономију, други представља суштинско решење парадоксалне чињенице да дете као титулар овог права не може бирати сопствено име приликом регистрације. Принцип партиципације омогућава да се право детета на име схвати као својеврсно будуће право које ће оно фактички остваривати када достигне одговарајући узраст и зрелост. Тиме би се и лично име одређено од стране родитеља доживљавало као привремено решење уколико би се дете касније одлучило на његову промену.

Изузев тога што једине имају способност да ограниче избор родитеља позивајући се на принцип најбољег интереса детета кроз изложене различите приступе, национална законодавства имају централну улогу и у примени принципа партиципације детета у том погледу. Како би право детета на мишљење у овој области могло бити остварено, неопходно је да је унутар конкретног правног поретка предвиђена могућност промене имена на захтев малолетника одговарајућег узраста, као и његовог учешћа у поступку промене који би се евентуално одиграо раније.

*Tamara Mladenović, LL.M.,
Assistant*

THE RIGHT OF THE CHILD TO A NAME AND THE LIMITS OF PARENTAL AUTONOMY

Summary

The right of the child to a name constitutes a pivotal element in the establishment of a child's identity, a process initiated immediately upon birth. This entitlement, in essence, serves as a more specific manifestation of the right to identity as enshrined in Article 64 of the Constitution of the Republic of Serbia and Article 7 of the United Nations Convention on the Rights of the Child. Simultaneously, it entails the responsibility of parents to collaboratively and consensually determine the child's given and family name, with a significant degree of autonomy granted to them. However, it is important to note that this autonomy, though substantial within the realm of parental rights, is subject to appropriate constraints. The approach adopted by various states in regulating parental authority concerning the selection of a child's name has led to the development of divergent systems within the broader European

legal framework. This paper undertakes an examination of the parameters that limit parental autonomy as prescribed by national legislation, guided by the principles of the best interests of the child, which should be the paramount consideration of parents, and the principle of participation, which is exemplified by the child's right to express an opinion during later stages of development. Furthermore, the principle of non-discrimination necessitates the avoidance of automatic determination of the child's family name solely based on one parent's surname in cases where the parents' surnames differ.

Key words: *the child's right to a name, parental autonomy, the child's right to identity, the principle of the best interests of the child, the principle of participation.*

Литература

- Alvarez, L., *Picked baby's name? Not so fast, in Denmark*, New York Times, 2004.
- Allen, K., *What's in a Name?: In Denmark It's More Complicated Than You Think*, доступно на: <https://www.msuilr.org/msuilr-legalforum-blogs/2018/9/11/whats-in-a-name-in-denmark-its-more-complicated-than-you-think>
- Chhangani, R. C., Gidado, M., *The Child's Right to Name and Nationality Under Nigerian Law*, Journal of the Indian Law Institute, Vol. 42, No. 1/2000.
- Chapan, M., *Naming Names: The Mystery of the Icelandic Naming Committee & Other Cases*, доступно на: <https://guidetoiceland.is/connect-with-locals/michael-chapman/the-mysterious-minds-of-the-icelandic-naming-committee>
- Cvejić-Jančić, O., *Rights of the Child Under Serbian Law – Harmonization With European and International Conventions*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu, No. 1-2/2008.
- De Lint, C., *Dreams underfoot*, A Tom Doherty Associates Book, New York, 1993.
- De Varennes, F., Kuzborska, E., *Human Rights and a Person's Name: Legal Trends and Challenges*, Human Rights Quarterly, Vol. 37, No. 4/2015.
- Detrick, Sh., *A commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child*, Martinus Nijhoff Publishers, The Hague-Boston-London, 1999.
- Dewey, C., *12 countries where the government regulate what you can name your child*, доступно на: <https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2013/05/03/12-countries-where-the-government-regulates-what-you-can-name-your-child/>
- Драшкић, М., *Коментар Породичног закона, Пракса Европског суда за људска права, пракса Уставног суда, пракса редовних судова према стању законодавства од 1. децембра 2015. године*, Београд, 2016.
- Dropulić, J., *Pravo na osobno ime*, Hrvatska javna uprava, бр. 2/2006.
- Fortin, J., *Children's rights and the developing law*, Cambridge University Press, Cambridge, 2005.

- Fürst, N., *Pravo na lično ime i kako je matična služba demantovala Vuka Karadžića*, доступно на: <https://www.okruglistoadvokata.rs/pravo-na-licno-ime-i-kako-je-maticna-sluzba-demantovala-vuka-karadzica/>
- Harrison, G., *Naming your baby in these foreign countries will give you a headache*, доступно на: <https://nypost.com/2017/09/26/naming-your-baby-in-these-foreign-countries-will-give-you-a-headache/>
- Herring, J., *The Shaming of naming: Parental Rights and Responsibilities in the Naming of Children*, у: Probert, R., Gilmore, S., Herring, J., *Responsible Parents and Parental Responsibility*, Hart Publishing, Oxford-Portland, 2009.
- Hodgkin, R., Newell, P., *Implementation Handbook for the Convention on the Rights of the Child*, Fully revised third edition, UNICEF, Geneva, 2007.
- Johnson, D., Scheuble, L., *What should we call our kids? Choosing children's surnames when parents' last names differ*, *The Social Science Journal*, No. 39/2002.
- Kelly, L., *Diving the Deep and Inscrutable: Toward a Gender-Neutral, Child-Centered Approach to Child Name Change Proceedings*, UW Law Digital Commons, Washington, 1996.
- Mirshekari, A., Fattahi Ketilate, A., *A Child's Right to a Name: An Emphasis on the Iranian Legal System*, *Children's Legal Rights Journal*, Vol. 40, No. 2/2020.
- Ortega Laurel, C., *El nombre. Derecho humano relacionado al interés superior de los infantes*, *DERECHO GLOBAL. ESTUDIOS SOBRE DERECHO Y JUSTICIA*, Vol. 6, No. 18/2021.
- Поњавић, З., Влашковић, В., *Породично право*, Београд, 2022.
- Рузакова, О. А., Рузаков, А. Б., *К вопросу о праве ребенка на имя: российская и зарубежная практика*, *ЭКОНОМИКА. ПРАВО. ОБЩЕСТВО*, Vol. 11, No. 3/2017.
- Sarajlic, E., *The Ethics and Politics of Child Naming*, *Journal of Applied Philosophy*, Vol. 35, No. 1/2016.
- Schmahl, S., *United Nations Convention on the Rights of the Child: Article-by-Article Commentary*, Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, Baden-Baden, 2021.
- Станивуковић, М., *Лично име детета у српском међународном приватном праву*, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, вол 51, бр. 1/2017.
- Tobin, J., Seow, F., *Article 7: The Right to Birth Registration, a Name, Nationality, and to Know and Be Cared for by Parents*, у: Tobin, J., *The UN Convention on the Rights of the Child: A commentary*, Oxford University Press, Oxford, 2019.
- Ursula, K., *The Child and the European Convention on Human Rights*, Brookfield, Aldershot, 1999.
- Van Bueren, G., *The International Law on the Rights of the Child*, Martinus Nijhoff Publishers, Hague-Boston-London, 1998.
- Van Nijnatten, C., *In the Name of the Third – Changing the Law on naming Children in the Netherlands*, *International Journal of Law, Policy and the Family*, No. 10/1996.
- Weiner, M., *We Are Family: Valuing Associationalism in Disputes over Children's Surnames*, *North Carolina Law Review*, Vol. 75, No. 5, Raleigh, 1997.
- Universal Declaration of Human Rights*, UN General Assembly, Paris, 10 Decembar 1948, United Nations - resolution 217 A.
- Declaration of the Rights of the Child*, UN General Assembly, 20 November 1959, United Nations, resolution 1386
- European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms*, Council of Europe, Rome, 4 November 1950 - CETS 5.

- International Covenant on Civil and Political Rights*, UN General Assembly, New York, 16 December 1966, United Nations, resolution 2200A.
- Convention on the Rights of the Child*, UN General Assembly, New York, 20 November 1989, United Nations, Treaty Series, vol. 1577, p. 3.
- Француски грађански законик. *Le Code civil des Français*, 1804.
- Устав Републике Србије (Сл. гласник РС, бр. 98/2006 и 115/2021).
- Породични закон Републике Србије (Сл. гласник РС, бр. 18/2005, 72/2011 – др. закон и 6/2015).
- UN Human Rights Committee: CCPR General Comment No. 17 (1989): Article 24 (Rights of the Child)*, HRI/GEN/Rev. 8.
- UN Committee on the Rights of the Child, General comment No. 11 (2009): Indigenous children and their rights under the Convention on the Rights of the Child*, CRC/C/GC/11 C.
- UN Committee on the Rights of the Child: Concluding Observations: Grenada*, CRC/C/15/Add.121.
- UN Committee on the Rights of the Child: Concluding Observations: Greece*, CRC/C/15/Add.170.
- UN Committee on the Rights of the Child: Concluding Observations: Iceland*, CRC/C/15/add.50.
- UN Committee on the Rights of the Child: Concluding Observations: Belgium*, CRC/C/11/Add. 4.
- UN Committee on the Rights of the Child: Concluding Observations: Uruguay*, CRC/C/15/Add. 62.
- UN Committee on the Rights of the Child: Concluding Observations: Niue*, CRC/C/NIU/CO/1.
- UN Committee on the Rights of the Child: Concluding Observations: Federal Republic of Yugoslavia (Serbia and Montenegro)*, CRC/C/15/Add. 49.
- Case of Burghartz v. Switzerland*, Application n. 16213/90, European Court of Human Rights, Strasbourg, 02 February 1994.
- Case of Guillot v. France*, Application n. 22500/93, European Court of Human Rights, Strasbourg, 24 October 1996.
- Case of Salonen v. Finland*, Application n. 27868/95, European Court of Human Rights, Strasbourg, 02 July 1997.
- Case of Ünal Tekeli v. Turkey*, Application n. 29865/96, Court of Human Rights, Strasbourg, 16 November 2004.
- Case of Johansson v. Finland*, Application n. 10163/02, European Court of Human Rights, Strasbourg, 06 September 2007.
- Case of Losonci Rose and Rose v. Switzerland*, Application n. 664/06, Court of Human Rights, Strasbourg, 09 November 2010.
- Case of Cusan and Fazzo v. Italy*, Application n.77/07, European Court of Human Rights, Strasbourg, 07 January 2014.
- Handbook on European law relating to the rights of the child*, European Union Agency for Fundamental Rights and Council of Europe, Luxemburg, 2022.
- Guide an Article 8 of the European Convention on Human Rights: Right to respect for private and family life, home and correspondence*, Council of Europe – European Court of Human Rights, 2022.
- Choice of a child's name*, доступно на: <https://www.clovekovepravice.si/en/themes/family/parents/choice-of-a-child-s-name/>
- Shakeup for Spanish naming customs*, доступно на: <https://www.theguardian.com/world/2010/nov/04/spanish-naming-customs-changed>
- What are the rules for naming baby in Italy?*, доступно на: <https://www.thelocal.it/2023063/what-are-the-rules-for-naming-baby-in-italy>